

Bladgroen

is een uitgave van de

Milieuvereniging Land van Cuijk

Bladgroen met o.a.:

**Van stank naar geurhinder
naar schone lucht**

Dommelsvoort

Herbicideresistentie

Zomer

*Milieuvereniging Land van Cuijk ...
 bezig voor een beter milieu*

INHOUD

- 3** Voorwoord
- 4-5** Even voorstellen
- 5** Dommelsvoort
- 6-7** De gemeente Land van Cuijk op weg naar een Omgevingsvisie
- 8** Werken aan een duurzamer pensioen
- 9** Oproep: Fairtrade gemeente
- 10-11** Van stank naar geurhinder naar schone lucht
- 12-13** Bewerking van het afscheidswordje
- 14-15** Jonge ESG professionals zetten grote bedrijven in de spotlight qua duurzaamheid
- 16** Pointer over Kaderrichtlijn Water
- 17** Vegan Kookworkshops
- 18-19** Herbicideresistentie

COLOFON

BLADgroen is het verenigingsblad van de Milieuvereniging Land van Cuijk. Het informeert leden en anderen over natuur en milieu in de ruimste zin. Het verschijnt in een oplage van circa 250 stuks.

Redactie BLADgroen:
bladgroen@mlvc.nl
Christel Werts
Jan Reijnen.

BLADgroen verschijnt in principe drie maal per jaar. Kopij dient verband te houden met 'natuur en milieu in de ruimste zin des woords' in het Land van Cuijk. Iedereen kan artikelen aanleveren; de redactie bepaalt of de artikelen geplaatst worden en/of deze in overeenstemming zijn met het huishoudelijk reglement van BLADgroen. Teksten in deze Bladgroen kunnen, met bronvermelding, overgenomen worden.

Opmaak en druk: dot-Kom Design

Dagelijks bestuur:
Vacant, voorzitter
Jan Reijnen, secretaris
Harrie van de Wetering,
penningmeester ledenadministratie

Secretariaat MLvC:
Beerseweg 10, 5451 NS Mill.
Tel. (0485) 45 10 71
secretariaat@mlvc.nl

Banknr: NL85 TRIO 0197 9101 30

Lidmaatschap:
Het lidmaatschap bedraagt minimaal € 17,50 per jaar voor leden-abonnees. Voor elk volgend lid uit het gezin of andere samenlevingsvorm geldt een bedrag van € 2,50 per jaar. Het lidmaatschap kan ieder moment ingaan. De contributie wordt geheven vanaf de maand waarin men lid is geworden en is evenredig aan het aantal maanden van het jaar waarin men lid is geworden. Het lidmaatschap wordt automatisch voor een jaar verlengd, tenzij uiterlijk 30 november van het lopende jaar bericht van opzegging is ontvangen. Donateurs m/v, die minimaal € 17,50 betalen ontvangen ook BLADgroen. Aanmelden kan bij het secretariaat. De MLvC is aangesloten bij de Brabantse Milieu-Federatie (BMF) te Tilburg.

Voorwoord

Beste lezer,

Sinds de vorige editie hebben we als vereniging niet stil gezeten. In de tweede Bladgroen van dit jaar komen weer diverse onderwerpen aan bod.

De perspectievennota van de gemeente Land van Cuijk, die als basis dient voor de Omgevingsvisie, wordt besproken, evenals hoe onze gemeente omgaat met het stankprobleem. Het probleem van glyfosaat wordt beschreven en in een artikel over een uitzending van het programma Pointer wordt ingegaan op (het belang van) de Kaderrichtlijn Water.

Duurzaamheid komt aan de orde in een artikel over de bijdrage van pensioenfondsen hieraan – geschreven

door een oud-redacteur van INFO, de voorloper van Bladgroen – en in een artikel over ESG adviseurs. Ook is er een oproep om zitting te nemen in de werkgroep Fairtrade gemeente.

Op de ledenvergadering van 11 april trad voorzitter Theo Wijnhoven af. Hij hield een afscheidspeech die met enige aanpassingen hier na te lezen is. Een opvolger als voorzitter hebben we nog niet, maar wel 2 nieuwe bestuursleden, die zich hier voorstellen.

Verder nog een uitnodiging voor een nieuwe cursus veganistisch koken (de eerste was een succes) en een kort berichtje over de plannen op Dommelsvoort.

Veel leesplezier

Even voorstellen:

Per afgelopen maart mogen wij, Jacintha van den Hoek en Christel Werts, het bestuur van de Milieuvereniging versterken. We stellen ons graag aan u voor, door elkaar te interviewen.

“Jacintha, wie is jouw held....?”

Helden ken ik in een aantal los van elkaar bewegende omgevingen. Ik beantwoord deze vraag even vanuit de politiek. Frans Timmermans in zijn rol als EU commissaris was mijn politieke held; ik geloof in de Green Deal en de Green Agenda. Ik wens ons allemaal veel wijsheid om ons aan die afspraken te houden en het doet me verdriet om te zien hoe kiezers hun stem vergooien aan partijen die zich gedragen als ontkenners van het klimaatprobleem. Ook Christiane van de Wal is een topheld; zo jammer dat ze haar werk niet kon afmaken. Ze had gelijk dat grote stappen nodig zijn maar onderschatte hoe groot het kennisgat is en hoe laag de werkelijke bereidheid van burgers en boeren, om de financiële maar zeker ook de persoonlijke pijn te dragen. Gelijk hebben en gelijk krijgen zijn twee verschillende zaken, maar wel beide nodig.

“Christel, wie is jouw held....?”

Ik kies voor een charismatische held: Jane Goodall. Zij heeft een enorme voorbeeld- functie en het is bewezen in de psychologie dat het vóór doen één van de krachtigste instrumenten is om anderen in beweging te krijgen. Ook heeft zij een groot hart voor educatie. Ze heeft in een video-boodschap haar bewondering en noodzaak voor het groene onderwijs in Nederland uitgesproken. Ik werk als vakdocent in het groene MBO. En zie daar mijn andere helden: studenten die een groot hart hebben voor natuur en milieu en daar hun werk van gaan maken.

“Jacintha, waar kan ik je ‘s nachts voor wakker maken?”

Drop en om dieren in nood te redden.

Christel, waar kan ik jou ‘s nachts voor wakker maken?

Citrusvruchten en... om mensen te helpen.

“Jacintha, vertel eens een gebeurtenis die jou kenmerkt of gevormd heeft.”

Het is wel eens gebeurd dat we ‘s nachts met een paardentrailer erop uit trokken om in Noord Nederland een pony in nood te redden uit een situatie. De officiële instanties konden daarin niets doen. Er zijn een hoop betrokken burgers die handen uit de mouwen steken; je zou willen dat de PartijvoordeDieren op dat thema meer te zeggen krijgt. Een dier wordt nog steeds behandeld als een verbruiksartikel, hoe lief we thuis ook onze honden en katten behandelen. We hebben daarom onze eigen honden ook uit een

‘rescue’/ reddings situatie gehaald. Oh en onze paarden eigenlijk ook...

“Christel, en bij jou?”

Eens in het jaar werk ik als reisleidster van avontuurlijke natuurreizen. Het is heel tof om met mensen onderweg te zijn en elkaar te verwonderen over de natuur. En wat mensen koesteren, willen ze daarna ook beschermen (of helpen beschermen). In één van mijn reizen naar Noord-Amerika kwam deze natuur wel heel dichtbij: een zwarte beer liep in Alaska dwars door mijn groep. Er is niets gebeurd, maar het was een onvergetelijke indruk van een ontmoeting met en in de wildernis.

Christel Werts

“Jacintha, wat is jouw guilty pleasure als het gaat om duurzaamheid?”

Ik ben vegetariër en zou eigenlijk graag overstappen naar veganistisch. Maar die kaas kan ik niet laten staan...

“Christel, wat is jouw guilty pleasure?”

Ik probeer ook zoveel mogelijk plantaardig te eten, maar ...bij mijn burens (zorgboerderij) kun je de lekkerste hamburgers van

het Noordelijk Halfvond kopen. Het is een biologische boerderij, de runderen hebben het daar heel goed en .. ik koop het dus heel lokaal. Af en toe zwicht ik hier voor.

Jacintha van den Hoek

“Jacintha, de laatste vraag: wat kom je brengen bij de vereniging en wat kom je halen?”

Een typering van mij is: energiek, breed geïnteresseerd, kan zaken doorzien met tegelijk macro-visie voor de bredere situatie en belangen. Ik heb organisatievermogen en kan me duidelijk uiten in gezelschap en op alle niveaus.

Ik heb bewondering voor mijn collega bestuurders bij de Milieuvereniging Land van Cuijk met hun kennis, passie en inzet en ik hoop veel te leren zodat ik telkens meer kan bijdragen.

“Christel, jij?”

Mooi dat je dat zegt, Jacintha, die bewondering voor onze collega-bestuurders. Precies om hen draag ik nu mijn steentje bij. Zij hebben al bergen goed werk verzet. Ik ben er trots op dat ik dat nu met hen mag doen. Dat geeft mij energie en nieuwe inzichten.

Dommelsvoort

In fase 3 van de ontwikkeling van het Omgevingsplan vond er op 11 juni 2024 een zogenaamd partneroverleg plaats. Er wordt uitgegaan van vier deelgebieden: de Maasoverwal, de Raamvallei, de Peelzoom en de Peelkern.

En natuurlijk is alles nog in ontwikkeling, maar als het gaat om kaartjes zijn we altijd alert. Hoewel de legenda tamelijk onduidelijk is, lijkt Dommelsvoort aan de Kraaijenbergse Plassen een rode (=bouwen)-functie toebedeeld te krijgen.

Dat zullen we nog wel eens zien....

De gemeente Land van Cuijk op weg naar een Omgevingsvisie

De Omgevingswet die 1 januari 2024 is ingegaan vraagt aan de gemeente een Omgevingsvisie te maken. Dat is eigenlijk een grove schets hoe je je gemeente wilt inrichten. Het is een ruimtelijke afweging tussen belangen. En na een visie moet er een Omgevingsplan komen. Dat is veel concreter en de basis voor vergunningverlening voor activiteiten. De gemeente Land van Cuijk betreft haar inwoners en belangenorganisaties bij de vormgeving van die Omgevingsvisie. Dit is een omvangrijk proces, dat door de milieuvereniging intensief gevolgd wordt; we praten graag mee. Er ligt nu een zogenaamde Perspectievennotitie, die drie mogelijke perspectieven omschrijft voor de ontwikkeling van onze gemeente. En men kijkt hierbij met een schuin oog naar wat het Rijk aangeeft via het Planbureau voor de Leefomgeving. Daarbij heeft men drie vergezichten geschetst om het gesprek hierover aan te gaan. Het eerste noemt men "Het land van de groene innovatie". Het is het perspectief van snelle, dynamische ontwikkelingen en men wil maximaal inzetten op innovatie. Tja, en wie is er nou tegen innovatie zou je zeggen. Ook de milieubeweging niet. Maar als je vanuit de milieubeweging naar innovatie kijkt, gaat het in eerste instantie altijd om systeeminnovatie. Kortom het systeem moet om. Het systeem van de intensieve veehouderij is desastreus voor onze gezondheid, bodem, water en lucht. Dus innovatie om het foute systeem in de benen te houden, zoals luchtwassers en mestverwerking wijzen wij af. En men wil de intensieve veehouderij circulair maken. Dat is een semantische vervuiling, want dan zal het wel over heel noord-west Europa gaan. En dan is het dus niet meer circulair.

Het water wil men vasthouden; dat is een goede zaak. Maar om verdroging tegen te gaan moet je boven in het systeem beginnen. Dus boven op de Peelhorst, bij Landhorst en Wilbertoord en niet pas in het stroomgebied van de Raam en langs de Maas. Het tweede perspectief noemt men "Het land van Welzijn". Hier wil men uitgaan van de ondergrond. Dat heet de lagenbenadering. Water en bodem zouden sturend moeten zijn. De ondergrond zou sturend moeten zijn. Daarin zit bijvoorbeeld ons watersysteem. Veranderingen duren daar zeer lang, soms eeuwen. De netwerklaag ligt daar boven. Denk maar aan onze infrastructuur. Die is ook heel bepalend. Helemaal bovenop ligt de occupatielaag.

Daar wonen en werken we. Door de jaren heen hebben we te weinig rekening gehouden met de onderlagen. De gewassen werden niet aangepast aan de ondergrond, maar de ondergrond werd aangepast aan de gewassen. Dit is niet volhoudbaar. Het derde perspectief noemt men het Land van Ontplooiing. Hier staat de menselijke maat voorop en de zelforganisatie van de gemeenschappen. Men ziet hier een meer gespreide werkgelegenheid en minder grootschalige ondernemingen. Al met al een boeiende exercitie, die door de gemeente georganiseerd wordt, waar wij graag aan deelnemen. Conclusies kunnen pas na afloop van de samenspraak getrokken worden. Het zal wel een mix van de drie perspectieven worden.

De lagenbenadering zie je soms terug komen in een andere terminologie. Dan heet het: water en bodem sturend. Dat zou dan inhouden, dat je de gewaskeuze aanpast aan de grondsoort en de waterbehoefte. En niet andersom! Dus concreet: de teelt volgt het (water)peil en niet peil volgt teelt. Bijvoorbeeld: een boer wil bloemkool telen op een perceel, dat te nat is. Dus dan maar draineren of kiezen (indien mogelijk) voor een lagere grondwaterstand.

Omgevingsvisie Land van Cuijk
Perspectievennotitie
April 2024

UUM S.C.N.L.C Smartland

Werken aan een duurzamer pensioen

Door Matthijs Verstegen

De meeste Nederlanders bouwen via hun werk een flinke pensioenpot op. Veel mensen vinden het belangrijk dat dat geld duurzaam belegd wordt. Natuurlijk, het moet renderen voor een mooi pensioen. Maar liever niet ten koste van de gezondheid, het klimaat, de biodiversiteit of de maatschappij. Pensioenfondsen zijn de afgelopen jaren steeds meer rekening gaan houden met die wens. Ze doen dat ook omdat ze beleggen voor de echt lange termijn. De beurswaarde van oliebedrijven, bijvoorbeeld, is grotendeels gebaseerd op oliereserves die we volgens het Akkoord van Parijs helemaal niet meer mogen oppompen. Een goede belegger denkt dus na over het risico dat bedrijven, of misschien hele sectoren, de boot missen bij de transitie naar een koolstofarme economie en daarom aan waarde zullen inboeten.

Maar wat doe je dan concreet, als duurzame belegger? Er zijn, grosso modo, twee scholen: desinvesteren en aandeelhouderengagement. De eerste school zegt dat je beter helemaal niet meer belegt in bedrijven die vervuilen of ongezonde producten maken. Dan ben je af van het risico op verdampende beurswaarde en maak je het moeilijker om die activiteiten te financieren. Maar, als je je aandelen verkoopt, komt daarvoor een andere investeerder in de plaats die waarschijnlijk minder geeft om duurzaamheid. De tweede school zegt daarom dat je je macht als aandeelhouder moet inzetten om de bedrijven te dwingen zich te verbeteren, door bijvoorbeeld meer te investeren in groene energie en niet meer naar olie te boren. Maar het is geen sinecure om een bedrijf weg te duwen van een product dat al decennia de kernactiviteit is. De waarheid is waarschijnlijk dat beide aanpakken elkaar aanvullen. Je kan met engagement pas succes hebben als je ook geloofwaardig kan dreigen met desinvesteren.

Als oud-redacteur van dit blad, vind ik dit natuurlijk spannende materie. Ik zelf werk niet bij een individueel pensioenfonds, maar houd me namens de hele sector bezig met het Europees wettelijke kader over duurzame financiering. Ik ben de vertegenwoordiger in Brussel. We lobbyen voor regels voor bedrijven, zodat we meer gereedschap in handen krijgen om de twee genoemde strategieën in te zetten. Wij hebben bijvoorbeeld de afgelopen jaren sterk gepleit dat bedrijven meer informatie moeten geven over duurzaamheid. Je kunt je als pensioenfonds lastig tegen klimaatrisico's beschermen, als je niet weet hoeveel CO₂ bedrijven uitstoten. (Redactie: lees ook het artikel op blz 14 door wie en hoe deze bedrijfsinformatie inzichtelijk wordt gemaakt). Gelukkig worden hierover nu nieuwe regels uitgerold. Daarnaast krijgen bedrijven een stevige verantwoordelijkheid om er voor te zorgen dat er zich geen mensenrechtenschendingen of milieuschade voordoen in hun aanleverketens, ook wel de Europese "anti-wegkijkwet" genoemd. Ook hier zijn we groot voorstander van. Onder het vaandel van de Green Deal is er op Europees vlak veel bereikt.

Hoe het nu verder gaat, is wel de vraag. In de Tweede Kamer is een motie aangenomen dat pensioenfondsen maar op moeten houden met "activisme". De Europese Verkiezingen bracht ook een ruk naar rechts, alhoewel het geen landverschuiving zoals in Nederland was. De pensioenfondsen willen in ieder geval zelf bepalen waarin ze beleggen, op basis van de voorkeuren van deelnemers, en duurzaamheidsrisico's zoals ze die zelf inschatten.

OPROEP:

Ook wij handelen Fair!

Door Nel Hans

Herkent u nevenstaande afbeelding ?

U heeft de sticker wellicht gezien op een van de 35 adressen in de oude gemeente Boxmeer op deuren, ramen van winkels, supermarkten, de wereldwinkel, kledingzaak, sportkantines, kinderbeorderijen, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Deze sticker geeft aan dat de betreffende organisatie fairtrade producten gebruikt of verkoopt en een gemeentelijke fairtrade erkenning heeft gekregen.

De Milieuvereniging Land van Cuijk staat voor duurzaamheid en leefbaarheid in de gemeente.

Voor Fairtrade zijn ook dat belangrijke pijlers, maar dan ook voor mensen in andere landen. Wanneer je Fairtrade producten koopt ben je er zeker van dat bijvoorbeeld de kleine (koffie-, cacao)boeren en werknemers op plantages – verenigd in coöperaties:

- Een eerlijk, leefbaar loon krijgen en ze hiervan hun gezin kunnen onderhouden.
- De kinderen naar school kunnen gaan.
- De arbeidsomstandigheden goed zijn en vakbondswerk mogelijk is.
- Er duurzaam wordt gewerkt, geen schadelijke gifstoffen worden gebruikt en duurzame landbouwmethodes worden ontwikkeld.
- Er een premie is die de coöperaties naar eigen inzicht kunnen besteden voor verbeteringen (bijvoorbeeld verbetering bedrijf, scholing, gezondheidszorg)

Fairtrade wil een eerlijke wereld!

De gemeentelijke fairtrade werkgroep wil er voor zorgen dat de gemeente Land van Cuijk de landelijke titel "Fairtrade gemeente" kan behalen. Wilt u daar ook een steentje aan bijdragen en er zo samen voor te zorgen dat de gemeente Land van Cuijk een Fairtrade gemeente gaat worden ?

- Koop lokaal, maar moet het van ver komen, doe het dan FAIR !
- Kent u bedrijven/instellingen die graag de Fairtrade erkenning zouden krijgen? Laat het weten via: secretariaat@fairtradegemeentelvc.nl
- Kent u mensen die de werkgroep Fairtrade gemeente Land van Cuijk willen komen versterken (bijvoorbeeld uit de voormalige gemeente Mill & St. Hubert), dan graag een reactie naar hetzelfde mailadres

Van Stank naar geurhinder naar frisse lucht

Door Geert Verstegen

In september 2022 deed de rechter in Den Haag een belangrijke uitspraak voor de burgers¹ die in de stank zitten van een veehouderij. Een aantal burgers hadden de Nederlandse Staat aansprakelijk gesteld voor de aantasting van hun leefomgeving en zij kregen gelijk van de burgerrechter. De Nederlandse Staat is schadeplichtig. De rechter vindt dat de Staat die mensen niet in een ernstige hindersituatie had mogen brengen. Deze situatie (>19 Ou/m³) is zelf door de Staat in het verleden als “zeer ernstig” aangeduid en dan zegt de rechter – populair gezegd – “als u dat als

Staat zelf zegt, mag ik zeggen, dat dat niet mag. Het is in strijd met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. (EVRM)”

Die uitspraak heeft gevolgen voor de overheid. Want niet alleen de Nederlandse Staat is gehouden aan het EVRM, maar eenieder! Dus ook de provincie Noord-Brabant en de gemeente Land van Cuijk. In de herfst van 2023 hebben we een aantal leden van Provinciale Staten benaderd, omdat de provincie bij de beoordeling van ruimtelijke plannen tot nu toe uitgaat van een bovengrens van 20 Ou/m³. Dat is dus teveel als je kijkt naar de gerechtelijke uitspraak. Daarom hebben de Provinciale Staten besloten een zogenaamde expertmeeting te organiseren. Die is geweest op 19 april 2024². Wij zijn natuurlijk betrokken geweest bij het aantrekken van die experts. En schrijver dezes heeft daar ingesproken. Het is nu aan

de Staten om wat te doen met die deskundigheid. Er zijn in ieder geval al kritische vragen gesteld³.

Maar niet alleen de provincie maar ook alle gemeenten zouden aan de bak moeten om ernstige stanksituaties op te lossen. Daar zit iedereen echter op zijn handen. Behalve... de gemeente Land van Cuijk. Met enige regelmaat organiseren wij een zgn. veldtocht met het gemeentebestuur. Zo bezochten we ook inwoners die al jaren flink in de stank zitten. Het college erkent het probleem en wil bekijken of er een oplossing mogelijk is. Men neemt de overlastsituatie aan de Lamperen in Wanroij bij de kop en gaat samen met mensen en organisaties die er belang bij hebben, een traject in – noem het maar een pilot – om een oplossing te realiseren; en met die ervaring een schets te kunnen maken, hoe al die andere gevallen in de gemeente aangepakt kunnen worden.

Een interessante move, die ook de aandacht kreeg van Omroep Max die er een item aan besteedde⁴.

Het proces dat het gemeentebestuur ingaat levert niet alleen leergeld op voor onze eigen gemeente, maar wellicht ook voor de vele andere gemeenten m.n. in Brabant.

Om de ervaring van deze pilot buiten de gemeentegrenzen te kunnen uitdragen heeft het Brabants Burgerplatform van de provincie de opdracht gekregen, om dit proces te volgen. Het ligt in de bedoeling om over ongeveer een jaar een Magazine over deze pilot te kunnen verspreiden onder alle Brabantse gemeenten. Daarbij geeft de financiële ondersteuning van de provincie de mogelijkheid

om deskundigheid in te huren; een deskundigheid, waar op de expertmeeting op het provinciehuis al dankbaar gebruik van is gemaakt.

Zo vallen er een paar puzzelstukjes in elkaar. Het is en blijft een uitdagend proces; succes is niet verzekerd, maar op je handen blijven zitting is geen optie.

¹ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RB-DHA:2022:9119>

² <https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/8ef-4fa96-f690-47c8-8b59-1d354d5f208b>

³ <https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/0b340713-47ad-422c-be52-3490fcf54a3a?documentId=c-9c49b76-40ef-4945-88b0-b2b8135bd204>

⁴ <https://tvblik.nl/expeditie-nederland/regionale-zorgen>

Bewerking van het afscheidswoordje

Door Theo Wijnhoven

Eigenlijk was ik niet aan de beurt om te stoppen want drie van de vier andere bestuursleden zitten al heel wat langer. Gelukkig dat zij aanblijven, want daarmee zijn continuïteit en kwaliteit gewaarborgd. De voorzittersplek blijft voorlopig, neem ik aan, vacant. Dat het niet lukt om een opvolger te vinden, vind ik lastig. De zoektocht moet doorgaan. Tot mijn genoegen is het bestuur wel aangevuld met twee nieuwe leden die om voor hen belangrijke redenen geen voorzitter willen zijn.

De reden van mijn stoppen ligt bij mezelf. De innerlijke verplichting die ik voelde, maakt dat ik in mijn hoofd niet de ruimte kan en wil maken die ikzelf nodig vind. De erkenning die we ervaren van de kant van de gemeente heeft als consequentie dat ik de afgelopen tijd minder over mijn eigen agenda kon beslissen, ook dat vind ik lastig. Bovendien kom ik op een leeftijd dat een jongere generatie de zorg over deze wereld moet overnemen. Door te stoppen probeer ik die verantwoordelijkheid door te geven.

In de afgelopen negen jaar is er eerst een periode geweest van afname van leden, en de laatste jaren een stijging. Daar heb ik een dubbel gevoel bij. Dubbel, want de stijging van leden komt mede door een toegenomen belangstelling voor milieu-problematiek. Dat die belangstelling voor een deel getriggerd wordt door het feit dat de problemen steeds zichtbaarder worden en de overheid het er nogal bij laat zitten, is droevig te noemen. Publicitaire electorale belangen willen nogal eens vóór de milieu- en gezondheidsbelangen gaan. Economische

overwegingen worden dan genoemd terwijl daar dan soms weer weinig van klopt. Aandacht en steun vinden voor een aanpak die ons allen een betere en gezondere kant opstuurt, is een behoefte die bij veel mensen is ontstaan.

Het is een moeilijke opgave om het systeem die betere, gezondere, kant op te krijgen. Het bestuursrecht is dichtgetimmerd, daar valt weinig te halen. Afgezien van het gegeven dat er op verschillende niveaus van dit bestuursrecht - de basis daarvan is de landelijke en provinciale politiek - weinig behoefte bestaat om ander beleid te steunen. Door die politiek is het recht van de inwoner om zijn overheid er op te toetsen of de wetten en regels correct worden uitgeoefend, flink uitgehold. Zorgelijk als je meent dat zoiets alleen in totalitaire staten gebeurt. Een illustratie van hoe dat werkt, maakte ik mee toen we bij de provinciale commissie van beroep waren. Bij de kwestie waar het over ging hadden we geprobeerd om tot een vergelijk te komen met de betrokken agrariër. Waarbij we bij de provincie gevraagd hadden om mee te werken aan een oplossing door toepassing van de hardheidsclausule, het maken van een uitzondering op gestelde regels. Dat had GS, de gedeputeerde, geweigerd, dat accepteerden wij. Persoonlijk gaf ik ze nog gelijk ook, maar dat terzijde. We waren bij de bezwarencommissie om een inhoudelijke beslissing over de kwestie zelf. De door de omgevingsdienst ingehuurde deskundige begon op de zitting over die hardheidsclausule en waarom GS geweigerd hadden. De voorzitter van de commissie concludeerde vervolgens dat de kwestie duidelijk was en wilde afsluiten. Maar de toepassing van die clausule was helemaal niet waar ons beroep over ging. De inbreng van de deskundige had veel weg van een afleidingsmanoeuvre. Conclusie: het komt erop neer dat de commissie zich niet fatsoenlijk had voorbereid. Als ik het mag typeren wat daar gebeurde: pure arrogantie, zowel van de omgevingsdienst ODBN als van de commissie van beroep, mijn woorden, mijn gevoel.

Niet zo onlogisch dat mensen die andere dan commerciële zaken nastreven en de economische macht niet hebben, weinig vertrouwen hebben in de officiële kanalen. Niet zo gek dat Extinction Rebellion hún manier van opkomen voor het welzijn van de aarde hanteert. Overigens ook niet gek dat je vaak hoort dat onze, in Nederland, grote inspanning slechts een kleine, of misschien wel

geen, impact heeft. Het valt niet mee om daar iets tegenin te brengen maar het is wat mij betreft geen optie om niets te doen. De recente uitspraak van het Europese hof voor de rechten van de mens in het voordeel van de Zwitserse klimaatoma's geeft hoop op meer impact op een grotere schaal. Het ligt voor de hand dat we wellicht vaker via de civiele rechter zaken zullen moeten aankaarten. Lastig, want procedures kosten geld. Ik heb vroeger nooit willen geloven dat in het recht ook vooral het geld telt, maar ik heb ervaren dat vaak het wel zo is.

Nog een anekdote? We vragen om handhaving en het weigeren van een vergunning bij een grote mestverwerker. Na een aantal jaren en gesoebat en met juridische hulp, ook weer in de bezwarencommissie, trekt de aanvrager zijn aanvraag in. Als we in de procedure in het gelijk gesteld waren, en dat was volgens ons het meest logisch, dan zouden we de juridische kosten vergoed hebben gekregen. Door het intrekken van de aanvraag werden we niet in het gelijkgesteld, dus geen vergoeding. Het intrekken leek een succesje, totdat de ondernemer een nieuwe vergunning aanvraag en wij moesten concluderen dat voor ons op dat moment een nieuwe procedure financieel niet verantwoord was.

Als ik de jaren van mijn voorzitterschap overzie, dan ben ik blij dat er toch steeds weer mensen, ook van buiten het bestuur, meewerken aan zaken die voorliggen. Ieder met zijn/haar eigen kennis en kwaliteiten. Soms door het voeren en begeleiden van een procedure, soms door een bijdrage aan Bladgroen, soms door het stellen van vragen, soms door deelneming aan een werkgroep, soms door meewerken aan een project, soms door het delen van kennis of aankaarten van een probleemsituatie, soms gewoon door het bezoeken van bestuurs- of jaarvergadering. Voor het bestuur is dat heel waardevol, weten en ervaren dat we het niet alleen zelf en voor onszelf doen.

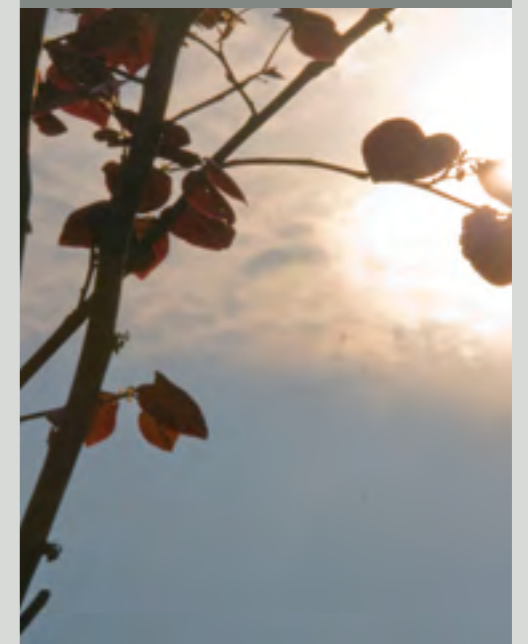
Ik kijk met voldoening terug op negen jaar voorzitterschap. Dat er nog genoeg te doen is, behoeft geen verdere toelichting. Overigens gaat de zoektocht naar een voorzitter door.

Wilt u GRATIS op de hoogte gehouden worden van de laatste regionale natuur- en milieu nieuwtjes?

Bezoek onze website

www.
mlvc.nl

Jonge ESG-professionals zetten grote bedrijven in de spotlights qua duurzaamheid

Door Christel Werts

In een wereld waarin duurzaamheid steeds belangrijker wordt, zijn er hoopvolle jongeren die zich inzetten voor een betere natuur en een gezonder milieu. We spraken met Marlie Maas uit het Land van Cuijk en haar collega Darren van Maanen, beiden werkzaam op de afdeling Duurzaamheid bij dienstverlenend bedrijf EY. EY streeft naar een “beter werkende wereld”.

(dit artikel sluit aan bij de Bladgroen-publicatie over CSRD, december 2023.

In dat artikel wezen we u op de Europese “Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)”. In deze nieuwe richtlijn staat dat vanaf 2024 steeds meer bedrijven verplicht worden te rapporteren over de impact van hun activiteiten op mens en milieu.)

Marlie Maas: ESG+ adviseur met impact

Marlie adviseert bedrijven over duurzaamheidsthema's zoals rapportages, strategieën en de CO₂-uitstoot van producten. Eén van haar projecten betreft Albert Heijn (AH), waar ze helpt bij het berekenen van de CO₂-uitstoot van verschillende productgroepen. AH heeft de ambitie om deze informatie op producten te vermelden, zodat consumenten weloverwogen keuzes kunnen maken. Meer hierover is te vinden op de website van Albert Heijn en wel op hun duurzaamheids/klimaatpagina [Klimaat | Albert Heijn \(ah.nl\)](https://www.ah.nl/klimaat), onder het kopje “CO₂-uitstoot bij producten en recepten”.

Darren van Maanen: de ESG-accountant

Darren controleert bedrijven op hun rapportages over duurzaamheidsinformatie, waaronder CO₂-uitstoot en arbeidsomstandigheden. Bedrijven stellen jaarrekeningen op met financiële cijfers, maar steeds vaker rapporteren ze ook vrijwillig (of verplicht volgens de nieuwe CSRD-wetgeving) over niet-financiële aspecten. Dit verslag is toegankelijk voor aandeelhouders en het publiek, zodat

men kan zien hoe het bedrijf zich inzet voor duurzaamheid. Als accountant beoordeelt Darren niet de informatie (bijvoorbeeld dat de CO₂-uitstoot te hoog zou zijn) maar controleert hij de juistheid en volledigheid ervan. Zo kunnen burgers en inkopers weloverwogen beslissingen nemen.

Verplichte transparantie

De Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) verplicht grote bedrijven (beursgenoteerd en andere) om duurzaamheidsinformatie te rapporteren. Dit creëert vergelijkbaarheid tussen bedrijven en voorkomt greenwashing.

Motivatie

Voor Darren en Marlie is dit werk meer dan een baan. Het gaat om rechtvaardigheid, integriteit en het voorkomen van loze duurzaamheidsclaims. Ze willen bedrijven helpen met hun expertise en zo bijdragen aan een duurzamere wereld. “Als

individuen kunnen we veel doen, maar de echte impact ligt bij deze bedrijven. Samen gaan we de transitie aan”.

*ESG = Environmental, Social and Governance. Wikipedia: ESG-criteria zijn milieu-, sociale en bestuurscriteria voor de activiteiten van een bedrijf die gevolgen kunnen hebben voor de samenleving of het milieu. De ESG-criteria vormen de drie belangrijkste criteria die gebruikt worden om de duurzaamheid en de ethische weerslag van een investering in een bedrijf of in een economisch veld te meten. Zo vormen ze een meetbare verantwoorde investering. De drie onderdelen hebben geen enkele onderlinge samenhang en moeten dus apart worden gevalideerd.

Pointer over Kaderrichtlijn Water

Door Theo Wijnhoven

De Kaderrichtlijn Water (KRW) is één van de diamantjes in de voorraad beweringen van BBB. Ook bij discussies en overlegmomenten in het Land van Cuijk wordt deze bewering gehanteerd door sommige aanwezigen. Pointer maakte op dit onderwerp een interessante uitzending. Nederland zou volgens BBB de strengste KRW hebben van Europa. Dat Caroline en haar volgers kort door de bocht beweringen doen is duidelijk. Dit is weer zo'n kreet. Een land als Finland is bijvoorbeeld veel strenger. Maar het is niet eerlijk om ons met dergelijke dunbevolkte landen te vergelijken. Dat BBB de normen van dergelijke landen alvast negeert, maakt de bewering dus bij voorbaat incorrect.

Wat heeft het onderzoeksprogramma Pointer duidelijk gemaakt?

Er zijn twee normen voor de KRW. De ene norm is de aanwezigheid van chemische stoffen. Die norm is overal dezelfde. De tweede norm is de biologische. Die norm is per land verschillend. Een dichtbevolkt land als Nederland heeft minder natuurlijk,

onberoerd, water als Finland of Spanje. Ten opzichte van die landen kan en mag Nederland daarom minder streng zijn. En is dus ook minder streng.

De vergelijking kan het beste gemaakt worden met de landen om ons heen. Ook al omdat ons land als delta van die landen veel water krijgt aangevoerd. Het verschil voor de biologische norm met Duitsland is minimaal, onze oosterburen zijn iets minder streng. Daar kun je wat van vinden maar Duitsland is ook minder dichtbevolkt. Het verschil met onze Vlaamse zuiderburen is opmerkelijk. De Belgische norm was aanvankelijk gelijk aan de Nederlandse, die was daar namelijk op gebaseerd. Door voortschrijdend inzicht is de norm in Nederland strenger gemaakt. Dat is niet aan Vlaanderen doorgegeven. De norm in Vlaanderen is dan ook niet aangepast. Inmiddels is duidelijk dat die norm wel moet worden aangepast. Dus Vlaanderen wordt strenger.

Hoe zit het met de waterkwaliteit van het water dat we via de grote rivieren van onze burens krijgen? Bij uitstroom in de Noordzee blijkt het water meer verontreinigd dan bij binnenkomst. En juist dát lijkt me duidelijk genoeg over hoe wij in Nederland onvoldoende ertoe in staat zijn om de waterkwaliteit te verbeteren. Want dat is de doelstelling van de KRW.

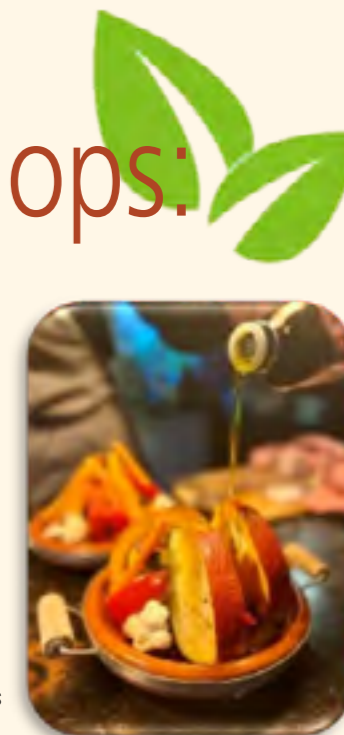
Dus zijn we strenger? Voor zover de vergelijking met Vlaanderen die bewering correct maakt is duidelijk dat de norm in België moet worden aangepast. Ik denk dat BBB dat niet nastreeft met zijn kort-door-de-bocht stelling. Op de website van KRO-NCRV staat bij het programma Pointer een uitgebreid artikel hierover.

'VEGAN Kookworkshops: Puur Plantaardig'

Door Sebastiaan Senden

Het afgelopen half jaar is er door een twaalfstal mensen deelgenomen aan de workshops veganistisch koken. Het was intensief, gezellig en lekker. Elke keer gingen mensen na een korte inleiding aan de slag. En telkens kwam er een papieren aanvulling voor de recepten-reader, die nog jaren van dienst kan zijn. Omdat de workshops binnen enkele dagen volgeboekt waren, hierbij een tweede kans. Inschrijving op volgorde van aanmelding.

'Leer hoe je heerlijke en voedzame veganistische gerechten kunt bereiden die niet alleen goed zijn voor je gezondheid, maar ook voor de planeet. Tijdens deze workshops krijg je de kans om hands-on ervaring op te doen, waarbij je leert hoe je met plantaardige biologische en/of biodynamische ingrediënten de meest verrassende smaken kunt creëren. Of je nu een doorgewinterde vegetariër/veganist bent of gewoon nieuwsgierig naar deze levensstijl, deze workshops bieden een gezellige en leerzame omgeving waarin je nieuwe culinaire vaardigheden kunt ontwikkelen en je smaakpapillen kunt verwennen. Kom en ontdek de kunst van het koken zonder dierlijke producten en laat je verrassen door de eindeloze mogelijkheden van de veganistische keuken!'

ALGEMENE INFO:

- **Vijf maandelijkse bijeenkomsten van 18.00 tot 22.00 uur op maandagavond:**
23 september 2024, 21 oktober 2024, 18 november 2024, 9 december 2024 en 13 januari 2025
  - Iedere samenkomst starten we met een kort stukje theorie over een kernthema zijnde: kennismaking tot veganisme, de Vegan schijf, verdieping in de macronutriënten eiwitten, vetten en koolhydraten ... Daarna bespreken en verdelen we de recepten en gaan we samen aan de slag om een heerlijke vegan tafel vol lekkers te bereiden.
  - Je ontvangt en bereidt elke workshop recepten voor ontbijt, lunchgerecht, maaltijdsalade, soep, smoothie, hartige snack/spread, hartig/zoet baksel en niet te missen een verantwoord dessert of zoet genoeg. Uiteraard krijg je de uitleg en recepten mee naar huis. De ingrediënten waarmee gewerkt worden, zijn biologisch en/of biodynamisch!
  - Het op smaak brengen, opmaken, eten, koken in aandacht en opruimen vormen een vanzelfsprekend onderdeel van iedere workshop.
  - Tijdens de workshops wordt ook aandacht besteed aan bewust inkopen.
- Afsluiten doen we met een proeverij van alle bereide gerechten en wat over is, mag lekker mee naar huis...
- De laatste workshop eindigen we met een heuse veganistische feesttafel!
- Dit allemaal in een leuke groep van maximaal 10 deelnemers.
- Als deelnemer heb je basiskennis van koken en kun je zelfstandig of per twee een recept bereiden.

PRAKTISCHE INFO: Kosten?

Bij 10 deelnemers zijn de kosten €295,00 per persoon. Inschrijven voor 1 augustus 2024 door overmaking van dit bedrag o.v.v. je naam + vegan op NL85 TRIO 0197 9101 30 t.n.v. Milieuvereniging. Bij te weinig aanmeldingen gaat het niet door. Dan krijg je je geld terug.

Waar?

Kookstudio de Burcht
Kerkstraat 44, 5439 ND Linden

Verdere vragen?

Mail naar secretariaat@mlvc.nl

Sebastiaan Senden -
gepassioneerd en creatief met natuurvoeding

Herbicideresistentie

Door Theo Wijnhoven

Op het moment dat ik dit schrijf, zijn er overal weer gele en oranje velden te zien in het buitengebied. Boeren spuiten glyfosaat voordat ze nieuw gewas zaaien of poten omdat dat ‘gewasbeschermingsmiddel’ alle (on)kruiden doodt. Nadat het middel is uitgewerkt kan je dan op een ‘schone’ akker je gewas telen. Tot zover het succesverhaal.

Er is veel aandacht voor de gevolgen voor mens en leefomgeving door gebruik van glyfosaat. En of die gevolgen nu wel of niet wetenschappelijk zijn onderzocht en vastgesteld. Met daarbij de terechte discussie of voor de bescherming van de leefomgeving het voorzorgsbeginsel moet worden gehanteerd. Oftewel: neem het zekere voor het onzekere en sta het gebruik niet toe zolang er twijfels zijn. Die verantwoording ligt bij de overheid. De civiele rechter heeft het laatste jaar de overheid al meerdere keren

op de vingers getikt omdat die verantwoordelijkheid onvoldoende wordt uitgeoefend.

Voor de kortetermijnwinst ligt het voordeel bij de boer, lijkt het. Als je gaat zoeken naar informatie op internet lijkt die termijn inmiddels wel erg kort gezien de ontwikkelingen in deze eeuw. Bayer/Monsanto (producent van glyfosaat e.d.) heeft gewassen waaronder soja, mais, suikerbieten, en koolzaad genetisch gemodificeerd. Die gewassen zijn resistent gemaakt voor glyfosaat en ook al voor sommige andere middelen. Dan wordt het voor de boer nog makkelijker. Je kunt al zaaien en poten voordat al het ongewenste kruid vernietigd is en nog tijdens de groei van het gewas gewoon glyfosaat gaan spuiten. Dat is heel effectief en kostenbesparend. In Europa is dat niet toegestaan maar in Noord- en Zuid-Amerika wordt dat veelvuldig toegepast. Gebruik van steeds hetzelfde middel heeft geleid tot de ontwikkeling van herbicideresistente superonkruiden. Levend organisme evolueert zich als reactie op gifstoffen. Van bacteriën en virussen weten we dat die voortdurend veranderen. Hoe snel hebben we allemaal in coronatijd wel gemerkt. Bij planten gaat dat wat langzamer maar eigenlijk op dezelfde manier. Zo ontstonden de superonkruiden die nu de gewasopbrengsten verminderen zodat er nog weer andere onkruid-

verdelgers moeten worden gebruikt. Veel boeren in Amerika kunnen niet stoppen met het gebruik van genetisch gemodificeerde variëteiten omdat niet-genetisch gemodificeerde gewassen met een hoge opbrengst niet langer beschikbaar zijn want ze zijn minder winstgevend voor zaad- en chemische bedrijven. Het gemodificeerde zaad hebben zij namelijk gepatenteerd en zij krijgen daarvoor bij gebruik betaald. Een van de gevolgen van deze aanpak is dat er bijvoorbeeld in de VS miljoenen hectares zo ongeveer onbruikbaar geworden zijn wegens het woekerende superonkruid. Een ontwikkeling waarvan het makkelijk is in te zien dat het de boerenstand veel geld gaat kosten en al kost.

Dat is dan in Amerika, lijkt het, want hier mogen we geen gemodificeerde gewassen telen. Daar trekken vogels die in de VS of Canada bijvoorbeeld zaden oppikken zich niks van aan. In het Verenigd Koninkrijk vroegen ze zich op enig moment af hoe het kon dat sommige gewassen niet op onkruidverdelgers reageerden. Dat bleken zaailingen te zijn die door de vogels waren meegebracht. Daarnaast wordt bijvoorbeeld gemodificeerde soja uit Amerika hier als diervoedsel gebruikt. Het lijkt me dat daarmee ook problemen kunnen ontstaan als we de mest daarvan op het land brengen. Ook hier gaan (on)kruiden zich aanpassen en beschermen tegen onkruidverdelgers.

De chemische bedrijven bieden de oplossing. Ze ontwikkelen steeds weer verder gemodificeerde gewassen die resistent zijn tegen hun eigen bestrijdingsmiddelen. Dan kan de boer rustig sproeien. Totdat ook daar de natuur zich weer op aanpast. De boeren betalen voor deze wedloop via de portemonnee en aantasting van hun bestaanszekerheid. De winnaar is de chemische industrie. Daargelaten wat wij betalen met onze gezondheid, onze leefomgeving. Mij lijkt me dat er veel te zeggen is vóór het gebruiken van het voorzorgsbeginsel door de overheid. Glyfosaat brengt op langere termijn weinig goeds.

Noot:

Ik heb op Genewatch en Foodlog interessante informatie gevonden over deze kwestie.

JAARGANG 45 - 2

Ontwerp en druk: dotkom design, Sint Anthonis